

Střední
Zdravotnická
Škola
Pardubice

Hinduismus

Autor: Mgr. Václav Štěpař

Vytvořeno: prosinec 2012

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

ANOTACE

- **Kód DUMu:** VY_6_INOVACE_3.ZSV.11
- **Číslo projektu:** CZ.1.07/1.5.00/34.0851
- **Vytvořeno:** prosinec 2012
- **Ročník:** 3. ročník – střední zdravotnická škola (RVP-ZA)

Vzdělávací oblast	Společenskovědní vzdělávání
Vzdělávací obor	Základy společenských věd
Tematický okruh	Kulturní antropologie

- Studenti se seznámí s historií hinduismu, základními ideovými východisky, principy a kulturními specifiky.

Hinduismus – obecná charakteristika

- ✓ Název pochází z perského slova **hindu** = řeka Indus.
- ✓ **Sami Indové slovo hinduismus neužívají** – označení ze západu.
- ✓ Vznikl přibližně v **polovině druhého tisíciletí př. n.l.**
- ✓ Rozšířen hlavně v Indii (80% obyvatelstva tj. cca 900 milionů), ale i asijských zemích.
- ✓ **V ČR přibližně 1000 stoupenců** (včetně Haré Krišna).
- ✓ Hinduismus není náboženství v pravém slova smyslu, jedná se spíše o tzv. **dharmu** = způsob bytí.
- ✓ Hinduismus je výjimečný tím, že vznikal pozvolna a **nemá žádného** (byť třeba legendárního) **zakladatele**. Nemá tedy žádný kánon, žádnou autoritu, která by mohla jednoznačně rozřešit případné otázky.
- ✓ Je velice otevřený k ostatním náboženstvím a idejím.

Hinduismus – božstvo

✓ Hinduisté uznávají mnoho bohů, nejdůležitější jsou ale 3 – BRAHMÁ, VIŠNU A ŠIVA.

Brahmá

- ✓ Stvořitel vesmíru.
- ✓ Rodí se z květu lotosu, který vyrůstá z pupku Višnu.
- ✓ Višnu se o něho pak stará do zániku světa.
- ✓ Toto se děje v pravidelných kosmických cyklech – jednou za 4 320 000 lidských roků.
- ✓ Nejčastěji zobrazován se čtyřmi hlavami, čtyřmi obličejí a čtyřma rukama.

Hinduismus – božstvo

✓ Hinduisté uznávají mnoho bohů, nejdůležitější jsou ale 3 – BRAHMÁ, VIŠNU A ŠIVA.

Višnu

- ✓ Stvořitel světa, vše řídí.
- ✓ Tento bůh ztělesňuje božskou lásku a řídí lidský osud.
- ✓ Jeho kult je velmi oblíbený, zejména ve formě jeho avatár (avatarů) Kršny a Rámy.
- ✓ Lze ho rozpoznat podle modré barvy a také podle čtyř rukou, které naznačují, že dosáhne do všech čtyř koutů vesmíru.

Hinduismus – božstvo

✓ Hinduisté uznávají mnoho bohů, nejdůležitější jsou ale 3 – BRAHMÁ, VIŠNU A ŠIVA.

Šiva

- ✓ odnímá život, aby mohl být znovu stvořen.
- ✓ Ničitel vesmíru.
- ✓ Pojí se v něm protiklady – je zároveň hrůzostrašný i mírný, je zdrojem stvoření i zániku, je aktivní a přitom zahloubaný, plodný, ale i cudný.
- ✓ Zobrazován jako meditující jogín. Sedí s překříženými nohama a někdy jednou rukou posouvá kuličky na růženci.
- ✓ Třetí oko – vidí podstatu věcí a jevů a vzájemné souvislosti.

Hinduismus – božstvo

✓ mezi další důležité bohy patří:

Kálí

- Vládkyně času a změn.
- Spojena se smrtí a zánikem.

Ganéša

- Bůh se sloní hlavou.
- Věrnost, inteligence a síla.

Hanumán

- Bůh s opičí hlavou.
- Pomáhal princovi Rámovi v boji proti démonům.

Věčný koloběh znovuzrození - samsára

- ✓ Všechny živé bytosti jsou zachycené v nekonečném cyklu smrti a znovuzrození ***reinkarnace***.
- ✓ Náš život a naše posmrtné osudy určují naše skutky - ***karma***.
- ✓ Karma také označuje zákonitost, která určuje, že **po špatném nebo dobrém jednání následuje odplata odpovídající jeho morální kvalitě**.
- ✓ - **vykoupení**: (mókša): Hinduisté doufají, že dosáhnou vykoupení, díky kterému budou osvobozeni z cyklu znovuzrození.

Kastovní systém

- ✓ vyjadřuje postup směrem k vykoupení a odráží také pozici na společenském žebříčku.
- ✓ absence sociální mobility - do kasty se člověk rodí, nemůže ji opustit.

šúdrové (nevolníci, otroci).

vaišjové (obchodníci a zemědělci).

kšátrijové (válečníci a vládci).

nejvýše postavení **brahmáni** (kněží).

Zcela mimo tuto hierarchii stojí vrstva nedotknutelných – **párijové**, nábožensky nečistých osob. Jejich přítomnost způsobuje duchovní poskvrnění.

Ne násilí

- ✓ důležitým principem hinduismu je nenásilí a
- ✓ úcta ke všemu živému – **ahinsá**.
- ✓ Princip ochrany lidí, rostlin, zvířat a země.
- ✓ Mnozí vyznavači tohoto principu jsou vegetariáni nebo vegané.
- ✓ Tento princip ale neplatí pro příslušníky všech kast.

Modlitba

- **Předříkávání manter** - ve východních náboženstvích jako je hinduismus či buddhismus slouží k opakovanému recitování nebo k meditaci (opakování v mysli). Většinou se jedná o sled slabik, které nesou nějaký význam daný konkrétním náboženstvím,
- **Mála**, nebo jinak řečeno **japa mála** - je soustava korálek na provázku, má zpravidla 108 korálek.

Ověření

1. Kdy vznikl hinduismus?
2. Jak se hinduismus staví k ostatním náboženstvím?
3. Kolik lidí ve světě a ČR se k hinduismu hlásí?
4. Které 3 hlavní hinduistické bohy znáte?
5. Co je to kastovní systém?
6. Co je to samsára?
7. Co víte o modlitbách?

Odkazy a zdroje

Obrázky

http://cs.wikipedia.org/wiki/Soubor:Brahma_1820.jpg – slide 4.

http://cs.wikipedia.org/wiki/Soubor:Lightmatter_vishnu1.jpg – slide 5.

<http://cs.wikipedia.org/wiki/Soubor:Sivakempfort.jpg> – slide 6.

http://cs.wikipedia.org/wiki/Soubor:Kali_Devi.jpg – slide 7.

<http://cs.wikipedia.org/wiki/Soubor:Ganesh1.jpg> – slide 7.

<http://sk.wikipedia.org/wiki/S%C3%BAbor:Hanuman.jpg> – slide 7.

http://cs.wikipedia.org/wiki/Soubor:Dalit_India.jpg – slide 9.

<http://cs.wikipedia.org/wiki/Soubor:Soy-whey-protein-diet.jpg> – slide 10.

http://en.wikipedia.org/wiki/File:Japa_mala_%28prayer_beads%29_of_Tulasi_wood_with_108_beads_-_20040101-01.jpg – slide 11.

http://cs.wikipedia.org/wiki/Soubor:Buddhist_rosary_01.JPG – slide 11.

DĚKUJI ZA POZORNOST.